

Вільчинська Т. П.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Вільчинський А. О.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ДИСКУРСИВНІ ОДИНИЦІ ЯК МАРКЕР ЛІНГВОІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧЕНОГО-ПУБЛІЦИСТА РОМАНА ГРОМ'ЯКА

Стаття присвячена дослідженню особливостей лінгвалізації мовної особистості відомого українського науковця, публіциста Романа Гром'яка, розглянутих на прикладі вживання ним вставних конструкцій, які кваліфікуємо як дискурсиви. Дослідження проводилося на матеріалі науково-публіцистичних текстів вченого, в яких він порушує важливі проблеми розвитку суспільного життя і літературного процесу, що не втратили своєї актуальності і сьогодні. Метою статті було через вживання дискурсивних одиниць з'ясувати специфіку мовної особистості Р. Гром'яка в українському науковому просторі. Вставні одиниці в публіцистичній спадщині вченого були проаналізовані в аспекті реалізації ними суб'єктивно-модального в тексті та з позиції комунікативної прагматики. У ході дослідження було виявлено п'ять груп дискурсивів-регуляторів, за допомогою яких науковець виражає ствердження, сумнів, емоційну оцінку, адресну маркованість, встановлює контакт із читачем, та п'ять груп дискурсивів-організаторів, що забезпечують послідовність викладу думок, виконують видільну, контрадикторну, екземпліфікаційну та узагальнювальну функції. Здійснений аналіз дав змогу узагальнити відомості про мовну особистість відомого українського науковця Р. Гром'яка. Зокрема, доведено, що стилю його праць властиві такі характеристики, як: свобода в текстотворенні будь-якого тематичного та жанрово різнопланового тексту, належний рівень словникового запасу, вільне володіння писемним мовленням, дотримання усіх літературних та мовних правил та ін. Усе це дає підстави для висновку, що його справедливо можна вважати елітарною мовною особистістю, та узагальнення відомостей про вставні конструкції як один із маркерів у її структурі. Перспективи подібних досліджень вбачаємо в подальшому студіюванні як спадщини Р. Гром'яка, так і творчих доробків інших визначних діячів української науки.

Ключові слова: мовна особистість, дискурсивні одиниці, дискурсиви-регулятиви, дискурсиви-організатори, вставні компоненти, Роман Гром'як.

Постановка проблеми. На сучасному етапі вивчення мовних явищ особливе місце посідають питання, пов'язані з науковою кваліфікацією мовної особистості. Відповідно розширюється коло досліджуваних мовознавцями дискурсивних виявів мовної особистості, до аналізу залучаються різні дискурси. У цьому аспекті все більше уваги дослідників привертають науковий і публіцистичний дискурси, аналіз яких сприяє ідентифікації і науковій реконструкції комунікативних особливостей представників української наукової еліти та відкриває широкі можливості для дослідження

особистостей учених із багатою науковою спадщиною. З огляду на це тема, присвячена студіюванню особливостей мовної реалізації особистості відомого українського літературознавця, критика, публіциста Романа Гром'яка, є актуальною. Крім того, її своєчасність підсилюється залученням наукових і публіцистичних текстів, які становлять значний інтерес для характеристики мовної особистості в сучасному комунікативному просторі, зважаючи на глобалізаційні процеси сьогодення, виклики, що стоять перед людством у цілому та необхідність осмислення і віднайдення оптималь-

них шляхів загального розвитку суспільства загалом і наукового прогресу зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вивчення мовної особистості були у центрі наукових зацікавлень дослідників, які працюють у різних галузях гуманітарного знання – філософії, соціології, психології, а також лінгвістики (Є. Боринштейн, Л. Засєкіна, І. Голубовська, М. Іваницька, Л. Мацько, А. Романченко та ін.). Останнім часом учені узагальнюють наявні в цій сфері напрацювання, пропонують нові підходи у вирішенні актуальних питань такої перспективної галузі мовознавства, як лінгвістична персонологія (Ф. Бацевич, А. Загнітко, Т. Космеда, С. Плотникова та ін.).

Метою статті є на прикладі вживання дискурсивних одиниць з'ясувати особливості лінгвалізації мовної особистості Р. Гром'яка в українському науковому просторі.

Матеріалом для аналізу послужили тексти із книги Р. Гром'яка «Культура. Політика. Інтелігенція. Публіцистика літературознавця» (Тернопіль: Джура, 2009. 400 с.), що включає літературно-критичні нариси та журнально-газетні статті. Зазначимо, що Роман Гром'як – відомий український літературознавець, літературний критик, доктор філологічних наук, професор, член Спілки письменників України, академік Академії наук вищої школи України, відомий політичний діяч, який більшу частину свого життя пов'язав із Тернопільщиною, зокрема з Тернопільським національним педагогічним університетом імені Володимира Гнатюка.

Виклад основного матеріалу. Дослідження сутності, природи й організації дискурсу неможливе без звернення до прагматичних особливостей слів, що формують його структуру і мають різні кваліфікації в сучасному мовознавстві. Такі слова називають по-різному: модальні слова, текстові скріпи, прагматичні маркери, десемантизовані елементи тощо. Проте найбільш умотивованим, на наш погляд, є термін «дискурсивні одиниці», або «дискурсиви», якими активно послуговуються Ф. Бацевич, Т. Космеда, І. Фаріон та ін.

На думку Ф. Бацевича, специфіка таких слів полягає в тому, що вони зіставляють зміст висловлюваного з комунікативною ситуацією дискурсу. Водночас науковець звертає увагу на те, що семантико-прагматична структура дискурсивів «релятивізована стосовно конкретних комунікативних умов, а отже, і виявляється лише через набір функцій, тобто в уживанні» [2, с. 102–103]. Зауважимо, що в різних мовах існує різна кількість дискурсивів, проте ступінь функціонування

їх та їхнє різноманіття залежать не від мови, а від форми мовлення, від мовленнєвого жанру. Той же Ф. Бацевич, розробляючи питання дискурсивів на широкому мовному матеріалі, зазначає, що вони є необхідним складником різних текстів (дискурсивів) усіх функційних стилів і реєстрів мовлення, тобто це метамовні та категорійні компоненти дискурсу [2]. Питання про дискурсивні слова з'ясувала Т. Космеда, досліджуючи їх у спадщині відомого вченого-мовознавця А. Загнітка [6]; як маркери усно-розмовності розглядала їх С. Бирик [3].

Зважаючи на семантико-синтаксичну і прагматичну специфіку дискурсивів, їх поділяють на дискурсиви-регулятиви та дискурсиви-організатори. Перші з них виконують міжособистісну (емотивну, експресивну) мовну функцію, виражаючи регулятивну інформацію, а другі – текстову (синтаксичну) функцію, експлікуючи дискурсивну інформацію. Регулятивна функція відображає взаємодію між автором та адресатом, дискурсивна ж інформація скерована на організацію дискурсу й орієнтацію адресата в ньому. Дискурсиви, що виражають емоції і є засобом авторизації, та ті, що структурують дискурс, розмежовує Ю. Невська [8, с. 7]. Зазначимо, що такий поділ є доволі умовним, оскільки нерідко дискурсивні слова є поліфункційними. Залежно від переважання регулятивної чи дискурсивної інформації в певному контексті дискурсивне слово може функціонувати і як регулятив, і як організатор.

Загалом використання дискурсивів сигналізує про зміну тональності мовлення, перехід від однієї теми до іншої, а також є можливістю заповнювати паузи, бути маркерами поправок, нерішучості, вираження емоцій, пошуку підтвердження тощо [2, с. 104–105].

Отже, дискурсиви – це один із важливих засобів організації дискурсу, це допоміжні комунікативні одиниці, оскільки вони допомагають адресатові інтерпретувати висловлення адресанта. Кожен з окреслених різновидів включає по декілька груп вставних конструкцій. Так, дискурсиви-регулятиви охоплюють такі вставні компоненти, як акцентно-стверджувальні (безперечно, звичайно, звісно, правда, ясна річ, само собою зрозуміло та ін.); акцентно-ймовірнісні (може, мабуть, напевно, либонь, очевидно, здається, видається, можливо, треба думати та ін.); емотивно-кваліфікативні (власне, на жаль, на щастя, правду кажучи, гадаю, дивна річ, як на зло, як на гріх та ін.); адресно-марковані (як кажуть, за словами..., на думку..., як зауважує..., за свід-

ченням... та ін.) та фатичні вставні компоненти, що використовуються для встановлення контакту (вибачте, даруйте, чуєте, знайте, уявіть собі, погодьтеся, можете собі уявити, скажімо прямо та ін.). Подекуди до дискурсивів-регулятивів зараховують також і ті, що оцінюють зміст висловлювання: цікаво, важливо; і дискурсиви-акцентиви: насамперед, саме; і фативи-хезитативи: ну, та ось і деякі інші [9].

Щодо дискурсивів-організаторів, або метатекстових вставних компонентів, то вони логізують виклад матеріалу, сприяють оформленню ходу міркувань адресанта, зв'язують частини тексту, акцентують на певній думці тощо [7, с. 69]. Їх прийнято поділяти на такі групи: вставні компоненти зі значенням черговості (по-перше, по-друге, з одного боку, з іншого боку, у свою чергу та ін.); видільні (зрештою, нарешті, передусім, головне, найголовніше, перш за все та ін.); контрадикторні, за допомогою яких адресант протиставляє одну думку іншій (однак, проте, навпаки); екземпліфікаційні вставні компоненти, що передбачають підтвердження фактами (скажімо, приміром, наприклад) та узагальнювальні вставні компоненти (отже, значить, загалом, таким чином та ін.). Подекуди окремо виділяють також уточнювальні вставні компоненти, за допомогою яких автор повідомляє адресатові про відхід від теми, про те, що далі він зробить якість зауваження або доповнення до основного висловлювання, як-от: до речі, втім, між іншим, та реформуляційні вставні компоненти, які виконують функцію пояснення, уможливають переформулювання сказаного, наприклад: коротше кажучи, іншими словами та ін. [9].

Загалом дискурсиви-організатори бувають двох підтипів: композиційно-структурні та логічні. Перші виражають зв'язок між фрагментами дискурсу, другі забезпечують локальну зв'язність. На думку С. Бирик, композиційні скріпи, з'єднуючи частини висловлення, впорядковують їх, полегшують сприйняття інформації, а логічні – увиразнюють смислові відношення між частинами висловлення [3, с. 443–444]. Отже, можна стверджувати, що особливості дискурсивних слів мають комунікативно-прагматичний характер, оскільки залежать від типу інформації, яку вони передають, і виконуваних ними функцій.

Вставні слова в науково-публіцистичних текстах Р. Гром'яка, крім того, що вирізняються своїми семантико-граматичними особливостями, характеризуються виразними прагматичними параметрами. Це один із улюблених засобів автора, який допомагає адресатові інтерпретувати

висловлювання адресанта, економить мисленеві зусилля адресата в плані інтерпретації змісту висловлення, керує його увагою тощо.

Аналіз досліджуваного матеріалу засвідчує, що Р. Гром'як однаковою мірою використовує як дискурсиви-регулятиви, так і дискурсиви-організатори, які у творчій спадщині науковця слугують своєрідним маркером комунікативної стратегії. Перші забезпечують взаємодію між автором та адресатом, а другі скеровані на організацію дискурсу й виконують суто текстову (синтаксичну) функцію.

У працях Р. Гром'яка представлені різні за функціональним навантаженням дискурсиви-регулятиви, які реалізують авторське, індивідуальне начало в дискурсі, відповідають за зв'язок між автором й адресатом, за вираженням суб'єктивних думок та оцінок.

Досить поширеними в досліджуваних текстах є стверджувальні вставні компоненти (*звичайно, звісно, правда, справді, безперечно, безсумнівно* та деякі ін.), пор.: *Звісно, «Кревняки» своїм сюжетно-фабульним змістом наче й не стосуються проблем прискорення соціально-економічного розвитку села...* [4, с. 64]; *Правда, у них власні турботи і клопоти, часом не легші емоційні напруги, ніж були у нас* [4, с. 92]; *Безперечно, повість привертала увагу своїм романтичним пафосом, відповідністю історичним фактам* [4, с. 147]. Погоджуюся з Н. Баландіною в тому, що подібні слова виражають різний ступінь достовірності інформації – високої достовірності, категоричної і не дуже, суб'єктивної достовірності [1, с. 126]. Зауважимо також, що Р. Гром'як для вираження достовірності використовує досить обмежений набір слів, що, на нашу думку, зумовлене специфікою жанрів його текстів, які полягають в об'єктивності висвітлюваних питань та містять незаперечні факти, які частіше не вимагають доказів.

Широкий спектр гіпотетичної модальності охоплюють вставні слова зі значенням ймовірності. Зазначимо, що автор здебільшого послуговується літературними одиницями, властивими саме науковим текстам, як-от: *може, мабуть, очевидно, напевне, здається, видається, рідше усно-розмовними та просторічними з метою зближення з адресатом на зразок: очевидночки, либонь, пор.: *Може, це – чисто суб'єктивне сприйняття, але воно виникає* [4, с. 197]; *Зайве ж, мабуть, нагадувати, що світовідчуття, яке ґрунтується на злитості ліричного героя зі світом, не має присутнього зв'язку з філософським соліпсизмом чи етичним егоїзмом* [4, с. 40]; *Очевидно, без віри**

в себе, без якихось вроджених задатків... важко, а то й неможливо стати політичним діячем [4, с. 282] та *Оця глибока порядність – це, либонь, другий пункт по таланті* [4, с. 171]. Використовуючи подібні слова, автор спонукає зацікавлених адресатів чи й себе поміркувати над порушеними проблемами в подальших розвідках.

Третю групу дискурсів-регулятивів формують слова, що виражають емоційну оцінку фактів чи явищ дійсності, почуття людини у зв'язку з повідомленим. І хоча в українській мові таких одиниць відомо багато, Р. Гром'як вживає їх досить обмежено, передусім такі: *власне, на жаль, правду кажучи, умовно кажучи*, напр.: **Власне, це підтверджується подальшим анатомуванням сутності Семигена** [4, с. 242]; **На жаль, увага читачів не глибоко занурюється у вир цих суперечностей...** [4, с. 67]; **Правду кажучи, пам'ять – царство без кордонів** [4, с. 245]. Зауважимо також, що синтаксисти нерідко одиниці на зразок *правду кажучи* і под. розглядають в межах окремої групи на позначення характеру висловлення, способу передачі думки, а слово *власне* – серед одиниць, що передають зв'язок думок [10, с. 168-169]. Водночас погоджуємося з тим, що емоційну природу вислову виражають також слова *даруйте, вибачте, пробачте*, напр.: **Це ж, пробачте, гроші, гроші...** [4, с. 11].

Наступну групу з комунікативного погляду складають адресно-марковані вставні компоненти. Зауважимо, що в Гром'якових текстах авторство виражається як експліцитно, так й імпліцитно: *кажуть, як кажуть..., за свідченням..., як пише..., як висловився... як підкреслював...*, пор.: **Кажуть, велике бачиться з віддалі, з дистанції часу** [4, с. 31]; **Він написав тільки про те, що добре знав, що мав у своїх пальцях, як кажуть в Галичині** [4, с. 171] та **Поет, як пише М. Ільницький, «стискає між собою полярні поняття, немов суперників у поєдинку, щоб від цього зіткнення вискресав вогонь...»** [4, с. 204] або **На «периферії епічного», як влучно висловився Л. Новиченко, опинилися також романи В. Конвісара «Галичина» і С. Чорнобривця «Визволена земля»...** [4, с. 167]. Використовує науковець і вставні словосполучення, що передають його власну думку, яка нерідко абстрагується, узагальнюється ним же, напр.: **Між тими, як на сучасний погляд, крайніми шарами ідейного змісту повісті є широкий і багатогранний спектр ідей, що форсовано пропагувалися в 40–50 рр. саме на заході України** [4, с. 160–161].

Привертає увагу серед аналізованих одиниць і група дискурсів-регулятивів, що вживаються

автором із метою встановлення контакту з читачем, для привернення його уваги, як-от: *скажімо, так би мовити, думається, бачите, треба було нас бачити*, напр.: *Ретельний опис реальності тих часів часів єднає свідомість персонажа і оповідача, бо це, так би мовити, гола інформація* [4, с. 242]; *Думається, нам не треба шукати розв'язку цих проблем* [4, с. 275]. До речі, з такою ж метою можуть вживатися і слова *вибачте, даруйте*, про які відомо, що вони виконують також функцію організаторів, оскільки привертають увагу до висловленої думки і є метатекстовими одиницями.

У досліджуваному матеріалі представлені і різноманітні вставні одиниці, що забезпечують локальну зв'язність у тексті, або виділяють у ньому основне, чи підсумовують сказане.

До конструкцій, що вказують на черговість, послідовність викладу думок у Гром'якових текстах, належать: *по-перше, по-друге, з одного боку, з другого боку*, напр.: **Треба зауважити, що, поперше, формулювання такої категоричної тези належить не В. Бикову. По-друге, найменшого стосунку ця дивоглядна ідея до «авторської ідеї» «Плахи» не має** [4, с. 83]; **З одного боку, передові трудівники (про трагедію КПЗУ теж ні слова), а з другого – інакомислячі діячі церкви** [4, с. 172].

До видільних компонентів зараховують слова *передусім, насамперед, врешті, зрештою, нарешті, головним чином*. Як науковець, Р. Гром'як також послуговується подібними одиницями. Щоправда, частіше вони функціонують як вставлені, напр.: **В. Астаф'єв доручає Сошніну ще раз (насамперед для себе) визначити правду, її роль у самопізнанні людини** [4, с. 172]; **Ідею єдності українських земель утверджує насамперед система персонажів, що, зазвичай, репрезентує всі слов'янські (передусім східнослов'янські) племена і народності** [4, с. 224]. Натомість прикметним для авторського стилю є використання слів *зрештою, нарешті*, напр.: **І він, зрештою, прийшов до висновку, що сидінню на сьомому небі мусить наставати край...** [4, с. 230]; **Нарешті, маємо ще один пласт історичних традицій першої половини нашого століття у боротьбі за українську незалежну державність** [4, с. 265].

Контрадикторну функцію у Гром'якових текстах реалізують вставні слова *навпаки, однак, проте*, за допомогою яких автор протиставляє думки, заперечує раніше висловлені думки, акцентує увагу на контрасті між ними, як-от: **І, навпаки, на західноукраїнських землях гастролювали корифеї українського театру М. Кропив-**

ницької. М. Садовський, М. Заньковецька та ін... [4, с. 106]; У цих віршах також окреслюється відзначена вже тенденція... до високої патетики, яка, **проте**, максимально заглиблена в історію, і у власний спогад поета, і в мить ліричного переживання [4, с. 203]. Вживає автор й усно-розмовну форму *одначе*, напр.: *Сила і своєрідність поезії П. Мовчана, **одначе**, не в таких чи подібних моральних настановах, а в рухові до глибин життя...* [4, с. 40].

Важливими метатекстовими вставними одиницями в досліджуваному матеріалі є також ті, що виконують екземпліфікаційну функцію, тобто сигналізують, що далі автор подаватиме приклади. Р. Гром'як використовує насамперед літературну форму *наприклад*, рідше – *скажімо*, пор.: *Я, **наприклад**, дам продукцію швидко і понад план – по кількості* [4, с. 74]; ***Скажімо**, львівський журнал «Новая жизнь» цілком міг привабити противників крайнього самостійництва* [4, с. 115].

П'яту групу формують вставні компоненти з узагальнювальним значенням, які виконують функцію підсумовування висловленого та нерідко акцентують увагу саме на прикінцевій частині, де подано квінтесенцію всього попереднього тексту. Передусім сюди належить слово *отже*, яке виявляє особливо високу частотність вживання в аналізованих текстах. Напр.: ***Отже**, на роботі начебто була гра* [4, с. 52]; ***Отже**, це скоріше альтруїзм, а не самозакоханість і не поза самітника* [4, с. 40]. Здебільшого такі слова стоять на початку речення, рідше – в середині, як-от: *Маємо, **отже**, в зародку те, на чому триматиметься тепер індивідуальний стиль поета* [4, с. 201]. До поширених належать також вставні одиниці на зразок *словом*, *таким чином*, *значить*. Щодо останньої, то подекуди її кваліфікують як часто повторюваний паразит [5, с. 163]. Пор.: *...він був упевненим, що порізати, спалити, втопити – **словом**, знищити особисту власність... – його особиста справа* [4, с. 76]; ***Таким чином**, розгляд навіть окремих літературних творів, які відображають соціальну реальність 80-х років, засвідчує тримірну тенденцію в мистецтві...* [4, с. 85] і *Адже чимало негативних явищ можна і треба бачити в зародку, а **значить**, попереджувати їх поширення, локалізувати* [4, с. 85].

В окремі групи ми не виділяли реформуляційних компонентів, що виконують функцію пояснення, уможлиблюють переформулювання сказаного на кшталт: *інакше кажучи*, *умовно кажучи*, *коротше кажучи*, (оскільки згадували про них у межах дискурсивів-регулятивів), напр.: *Поетичний ефект Д. Павличка виникає між двома полюсами, між,*

умовно кажучи, землею і небом, людиною і суспільством [4, с. 204], та уточнювальних, засвідчених у мові такими одиницями, як *до речі*, *втім*, *між іншим*, яких у досліджуваних текстах не виявили.

Висновки. У ході проведеного дослідження було встановлено, що різні за функціями дискурсиви є досить затребуваними в Гром'якових текстах і допомагають авторові організувати їх. Науковець правильно і доречно вживає подібні одиниці, які виражають його почуття, враження, оцінки, послідовність передачі думок, впевненість або невпевненість у своїх висловлюваннях тощо. Дискурсиви, або вставні компоненти, збагачують писемне мовлення автора, демонструють його освіченість, досконале знання синтаксичних та стилістичних норм української мови. Загалом це один з улюблених засобів автора, який допомагає адресатові інтерпретувати висловлювання адресанта, економить мисленнєві зусилля, керує його увагою тощо. Дискурсивні одиниці у творчій спадщині Р. Гром'яка слугують своєрідним маркером комунікативної стратегії відомого вченого-публіциста. Встановлено, що науковець однаковою мірою використовує як дискурсиви-регулятиви, так і дискурсиви-організатори, високу частотність уживання яких пов'язуємо не стільки з рівнем розвитку мови, скільки з важливістю сугестійного компонента в ній та культурі українського народу. За допомогою дискурсивів-регулятивів автор реалізує стратегії повного або неповного розуміння, емотивно-експресивні стратегії, тобто такі конструкції забезпечують взаємодію між автором та адресатом, тоді як дискурсиви-організатори скеровані на організацію дискурсу й забезпечують орієнтацію адресата в ньому, виконуючи при цьому суто текстову (синтаксичну) функцію. Загалом було виявлено п'ять груп дискурсивів-регулятивів (стверджувальні, зі значенням ймовірності, які виражають емоційну оцінку, адресно-марковані та ті, що вживаються автором із метою встановлення контакту з читачем) та п'ять основних груп дискурсивів-організаторів (ті, що вказують на послідовність викладу думок, видільні, слова з контрадикторною функцією, ті, що виконують екземпліфікаційну функцію, та вставні компоненти з узагальнювальним значенням).

Доведено, що стилі праць Р. Гром'яка властиві такі ознаки, як: свобода в текстотворенні будь-якого тематичного та жанрово різнопланового тексту (він однаково талановито пише і літературно-критичні нариси, і публіцистичні статті, тобто працює в різних жанрах); належний рівень словникового запасу (науковець доречно використовує різні за семанти-

кою вставні одиниці); вільне володіння писемним мовленням, дотримання усіх літературних та мовних правил (можна припустити, що й усне мовлення вченого теж було на високому рівні) тощо.

Перспективи подібних досліджень вбачаємо в подальшому студіюванні як спадщини Р. Гром'яка, так і творчих доробків інших визначних діячів української науки, культури тощо.

Список літератури:

1. Баландіна Н. Штрихи до лінгвоперсонології академіка В.М. Русанівського. *Філологічні науки*. Полтава, 2011. Вип. 1 (7). С. 121–130.
2. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.
3. Бибик С.П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення: монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.
4. Гром'як Р. Культура. Політика. Інтелігенція. *Публіцистика літературознавця*. Тернопіль: Джура, 2009. 400 с.
5. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. Київ: Либідь, 1995. 311 с.
6. Космеда Т.А. Дискурсивні слова як центр комунікативної стратегії вченого і педагога у проєкції на мовну особистість А.П. Загнітка. *Лінгвістичні студії*. Донецьк: ДонНУ, 2010. Вип. 20. С. 205–210.
7. Малікова О.В. Функціональні типи метатекстових одиниць. *Мовознавство*. 1993. № 1. С. 68–72.
8. Невська Ю.В. Дискурсиви в організації й авторизації епістолярного дискурсу: типологічно-прагматичний аспект (на матеріалі епістолярію М. Куліша): автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2018. 18 с.
9. Романченко А. Семантико-прагматичні параметри дискурсивних слів у науковому мовленні. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: Видавець Лисенко В.Ф., 2015. Вип. С. 135–139.
10. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: Академія, 2004. 408 с.

Vilchynska T. P., Vilchynskiy A. O. DISCOURSE UNITS AS A MARKER OF LANGUAGE INDIVIDUALIZATION IN THE LANGUAGE PERSONALITY OF THE SCIENTIST-PUBLICIST ROMAN GROMYAK

The article is devoted to the study of the peculiarities of the linguistic personality of the famous Ukrainian scientist and publicist Roman Hromyak, examined on the example of the use of interjectional constructions, that were qualified as discursive. The study was conducted on the basis of the scientific and journalistic texts of the scientist, in which he raised important problems of the development of social life and the literary process, which have not lost their relevance even today. The purpose of the article was to find out the specificity of R. Hromyak's linguistic personality in the Ukrainian scientific space through the use of discursive units. Insertional units in the journalistic heritage of the scientist were analyzed in terms of their implementation of the subjective-modal in the text and from the standpoint of communicative pragmatics. In general, during the research, five groups of regulatory discursive were identified, with the help of which the scientist expresses affirmation or doubt, emotional evaluation, address marking, establishes contact with the reader, and five groups of discursive organizers, which ensure the consistency of the presentation of thoughts, perform a separate, contradictory, exemplifying and generalizing function. The analysis made it possible to generalize information about the linguistic personality of the famous Ukrainian scientist R. Gromyak. In particular, it has been proven that the style of his works is characterized as: freedom in the text creation of any thematic and genre-diverse text, the appropriate level of vocabulary, fluency in written speech, compliance with all literary and linguistic rules, etc. All this gives grounds for the conclusion that he can be considered as an elite linguistic personality, and generalization of information about interjectional constructions as one of the markers in its structure. We see the prospects of such research in the further study of both the legacy of R. Gromyak and the creative works of other prominent figures of Ukrainian science.

Key words: linguistic personality, discursive units, discursive words-regulators, discursive words-organizers, expletive components, Roman Hromiak.